

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
“30” травня 2023 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 10 від 18.05.2023 р.
Завідувачка кафедри
Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Фінанси і кредит»
Юлія НЕГОДА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

Освітня програма «Фінанси і кредит»

Факультет Економічний

Розробник: доцент кафедри філософії, к. філос. наук., доц., Культенко В.П.

Опис навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань, спеціальність		
Освітній ступінь	Перший рівень вищої освіти	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Освітня програма	Фінанси і кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	120
Кількість кредитів ECTS	4	5
Кількість змістових модулів	4	4
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	30 год.	6
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6
Самостійна робота	60	108
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, економічною теорією тощо.

Знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни:

надання знань з філософії як вищого теоретичного світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їхньої взаємодії; світоглядно-методологічна підготовка студентів; формування у них філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія".

Предметом курсу є світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з позицій відносин «людина – світ».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

спеціальні компетентності (СК):

- СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- історичні типи філософії, основні парадигми філософствування;
- основні галузі філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо);
- основні форми буття і сутність діалектики;
- походження свідомості, форми і структуру свідомості;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

У результаті вивчення курсу студент повинен вміти:

- обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію;
- застосувати знання, яких було набуто під час вивчення курсу “Філософія”, в процесі вирішення професійних завдань, в процесі розробки соціальних й екологічних проєктів, організації міжлюдських відносин;
- науково аналізувати найважливіші соціальні проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;
- розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури та цивілізації;
- володіти методологією й методами пізнання, розуміти сутність творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем;
- добре орієнтуватися в першоджерелах та основній сучасній філософській літературі.

Програма пропонує студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, знайомить студентів із наявними філософськими концепціями в їх поліфонічному і плюралістичному звучанні, яке допомагає альтернативному сприйняттю і осмисленню буття.

З метою інтенсифікації процесу навчання, вдосконалення контролю за засвоєнням матеріалу доцільно використовувати модульно-рейтингову систему контролю знань, програмоване навчання, тести, комплексні контрольні завдання, прикладні комп'ютерні програми тощо.

**Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія»
для повного терміну денної та заочної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тиж ні	усь го	лек ції	практ.	с.р.	усь ого	лекції	практ	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання та філософія			2	2	4				
Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу			2	2	4				
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження			2	2	4				
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва			2	2	4				
Тема 5. Німецька класична філософія			2	2	4				
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.			2	2	4				
Тема 7. Українська філософія			2	2	4				
Разом за змістовим модулем 1.		58	15	15	28				
Змістовий модуль 2. Онтологія Гносеологія									
Тема 8. Філософське вчення про буття			2	2	4				
Тема 9. Свідомість як категорія філософії. Екологічна свідомість			2	2	4				
Тема 10. Пізнавальна активність людини			2	2	4				
Тема 11.			2	2	4				

Особливості наукового пізнання в економічних науках									
Разом за змістовим модулем 2.	32	8	8	16					
Змістовий модуль 3. Філософська антропологія Соціальна філософія									
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства			2	2	4				
Тема 13. Філософія економіки. Філософія грошей. Філософія релігії. Філософія права. Філософія та політекономія.			2	2	4				
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності			2	2	4				
Тема 15. Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Гроші як цінність			2	2	4				
Разом за змістовим модулем 4.	12	8	8	16	2				
Усього годин	120	30	30	60	120	6	6	108	

Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 1. Філософська пропедевтика. Біоцентризм як сучасне світобачення.

Сучасне світорозуміння як основа життєвої активності. Особливості становища людини в світі та необхідність її самовизначення. Поняття та типологія світогляду. Світогляд і філософія. Світогляд, його структура, функції, історичні типи. Проблема визначення предмету філософії. Характерні риси філософського мислення. Структура та функції філософського знання. Провідні позиції у філософії. Класифікація філософських дисциплін. Східна та західна традиції філософування: умови виникнення та особливості існування. Основні етапи розвитку філософського знання. Методологія історико-філософського пізнання.

Тема 2. Філософія Давнього світу. Греція, Індія та Китай. Давня китайська філософія. Управління державою та суспільством в філософській системі Конфуція. «Шляхетна людина» (цзюньцзи) - ідеал людства. Принцип «жень» (людинолюбство), як закон ідеальних відносин між людьми у сім'ї, суспільстві та державі. «Золоте правило» моралі та його дотримання. Принцип «дао» (моральний закон), як внутрішній регулятив поведінки людини та її шляху. Принцип «лі» (дотримання правил, традицій) в існуванні держави та відносинах між правителем та підлеглим. Філософія Стародавньої Індії. Ортодоксальні та неортодоксальні філософські школи. Натурфілософський етап розвитку

давньогрецької філософії. Класичний період давньогрецької філософії (софісти, Сократ). Антична класика у пошуках обґрунтування ідеального у філософських системах Платона й Арістотеля. «Еллінізм як завершальний етап розвитку античної філософії (епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм, неоплатонізм).

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження. Особливості християнського способу філософування (монотеїзм, теоцентризм, креаціонізм). Патристика: побудова універсальних систем християнського світогляду (Оріген, Августин Аврелій, Діонісій Ареопагіт). Схоластика: осягнення Бога засобами розуму (Ансельм Кентерберійський, Фома Аквінський). Гуманістична спрямованість філософії доби Відродження (Данте Аліґ'єрі та Ф. Петрарка). Різновиди ренесансного пантеїзму (Н. Кузанський і Дж. Бруно). Утопічні проекти філософії Відродження та запропонована модель управління (Т. Кампанелла та Т. Мор).

Тема 4. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Місце філософії Нового часу в поступі європейської думки. Визначальні риси філософії Нового часу. Обґрунтування експериментального ставлення до природи в філософії Ф. Бекона. Структура та чинники досвіду в емпіричній філософії Нового часу. Раціоналістичний напрям у філософії Нового часу. Формування просвітницького культу розуму в філософії XVII - VIII ст. Світ як „механічна система” (Ф. Вольтер, Ж. Ламетрі). Просвітницьке тлумачення теорії суспільного договору.

Тема 5. Німецька класична філософія. Докритичний і критичний періоди в творчості І. Канта. Гіпотетичні і категоричні імперативи. Філософська система та діалектичний метод Г. Гегеля. Критика німецького ідеалізму в філософській антропології Л. Фюєрбаха. Проблема відчуження.

Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст. Особливості сучасної світової філософії. Раціоналістичний напрям розвитку сучасної філософії. Співвідношення науки і філософії: перша і друга хвилі розвитку позитивізму. Ірраціональні виміри «життя» в неокласичній філософії. Проблема сутності й існування в екзистенціалізмі. Антропологія фрейдизму (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм). Ситуація Постмодерну у філософії.

Тема 7. Українська філософія. Філософські ідеї в культурі Київської Русі. Гуманістичні ідеї у філософській думці України (XV – XVII ст.). Києво-Могилянська Академія та її роль в формуванні української філософії. Філософія Г. Сковороди. Українська академічна філософія XIX ст. Розвиток філософської думки України у XX ст. Формування вітчизняної філософської парадигми.

Змістовий модуль 2. ОНТОЛОГІЯ. ГНОСЕОЛОГІЯ.

Тема 8. Філософське розуміння світу. Поняття буття. Філософське розуміння світу як єдності об'єктивної дійсності і сутнісних сил. Філософський зміст категорії „буття” і проблема предметного самовизначення філософії. Основні модальності буття (дійсність – можливість – необхідність, субстанція – атрибут – модус). Буття в його єдності і множенні (буття взагалі, наявне буття, існування, сутність). Вчення про категорії як онтологічні предикати (Платон, Арістотель, Фома Аквінський, Кант, Гегель, Гайдеггер).

Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії. Свідоме використання природних ресурсів. Поняття "свідомості" як особливої здатності людини. Виникнення свідомості. Основні ознаки (властивості) свідомості. Свідомість і самосвідомість. Наука і релігія про основні підґрунтя свідомості. Поняття духу і душі. Свідомість і мова. Свідомість і праця. Суспільний характер свідомості та її форми. Свідоме використання природних ресурсів.

Тема 10. Пізнавальна активність людини. Пізнання та знання як предмет філософського аналізу. Історична і соціокультурна обумовленість пізнання. Сутність та специфіка соціального пізнання. Суб'єкт-об'єктна опозиція як вихідний пункт процесу пізнання. Співвідношення пізнавальних здібностей людини: чуттєвий та раціональний щаблі пізнання. Пізнання та істина: основні позиції співвідношення (монізм, апіоризм,

трансценденталізм, іманентизм, скептицизм, агностицизм, релятивізм, конвенціоналізм). Роль інтуїції в пізнанні. Особливості творчого пізнання.

Тема 11. Наукове пізнання. Особливості методології пізнання в біологічних науках. Наука як вища форма пізнавальної діяльності та соціальний інститут. Класична, некласична і постнекласична наука. Проблема методу пізнання: підходи філософії та науки. Форми та рівні наукового пізнання. Теорія як форма наукового пізнання. Загальнонаукові методи пізнання (аналіз і синтез; індукція і дедукція; абстрагування і узагальнення; моделювання; аналогія і екстраполяція). Емпіричні методи наукового пізнання (спостереження, вимірювання, експеримент). Методологія сучасного наукового пізнання. Розрізнення наук про природу та про соціум (В. Віндельбанд, В. Дільтей, К. Поппер). Т. Кун «Структура наукових революцій».

Змістовий модуль 3. ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНИ.

Тема 12. Соціальна філософія. Основні підходи до розуміння суспільства. «Суспільство» як предмет філософського аналізу. Соціум як історичний процес. Соціальна структура. Форми організації суспільного буття. Партнерство як механізм соціальної взаємодії та колективної дії. Сутність і структура соціальних відносин. Загальний інтерес. Поняття солідарності та колективної ідентичності. Специфіка соціального партнерства в соціально-трудої сфері. Різновиди класифікацій соціальних спільнот. Діяльність як спосіб існування соціального. Індивід і соціум. Поняття про індивідуальність, особу, особистість.

Тема 13. Філософська антропологія. Проблема людини в історії філософії. Співвідношення сутності та існування людини. Проблема сенсу історії. Поняття культури. Співвідношення культури і цивілізації. Світова цивілізація – нова парадигма розвитку. Східна і західна культурні парадигми, їх взаємовплив.

Тема 14. Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі. Філософські проблеми техногенезу. Виникнення філософії техніки як напрямку та традиції. Основні філософські підходи до сутності релігії. Концепції походження релігії. Правова сфера буття людини. Філософія економіки як вступ до фахової компетентності Філософське розуміння проблеми грошей. Становлення філософського розуміння політики. Співвідношення політики і моралі в історії філософії. Етика як філософська дисципліна.

Тема 15. Філософія культури і цивілізації. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Визначення та структура аксиології. Поняття та природа цінностей та їх класифікація. Роль цінностей в екзистенції людини. Довіра та переконання. Менталітет як своєрідний політико-психологічний тезаурус. Ціннісно-смісловий універсум людини. Ціннісні характеристики поведінкової моделі. Глобальні проблеми сучасності. Проблеми виживання людства: стратегії майбутнього.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика.	2
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія	2
5.	Німецька класична філософія	2
6.	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7.	Українська філософія	2
8	Філософське вчення про буття. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
9.	Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2

10.	Пізнавальна активність людини	2
11.	Особливості наукового пізнання	2
12.	Пізнавальна активність людини. Особливості наукового пізнання	2
13.	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
14.	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
15.	Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Світогляд, свідомість, мислення, людина.	2
2	Платон "Держава", "Тимей", "Бенкет". Аристотель "Політика", "Етика до Нікомаха"	2
3	Августин. "Сповідь".	2
4	Монтень М. "Проби". Маккіавеллі Н. "Державець"	2
5	Емпіризм чи раціоналізм: що важливіше для здобуття істини	2
6	Психофізична проблема філософії	2
7	Свобода, рівність, братерство: утопія чи можлива реальність	2
8	Традиційна мораль проти природної моралі просвітників: за і проти	2
9	Особливості раціонального мислення	2
10	Особливості абстрактного мислення	2
11	Сутність та походження релігії. Філософія релігії.	2
12	Філософія науки як методологія та метанаука.	2
13	Концептуалізм як обличчя сучасної філософії	2
14	Духовно-культурні зв'язки української філософії з західноєвропейською: історія та сучасність.	2
15	Концепції буття: матеріалізм-ідеалізм, об'єктивізм-суб'єктивізм, субстанціоналізм-несубстанціоналізм	2
16	Реляційна та субстанційна концепції простору і часу.	2
17	Свідомість як філософська проблема: історія та сучасність	2
18	Бертран Рассел. Людське пізнання. Його сфера та межі	2
19	М.К. Мамардашвілі. Як я розумію філософію	2
20.	Проблема розуміння в сучасній філософії	2
21.	Співвідношення наукового та ненаукового знання.	2
22.	Об'єктивність істини в філософії і науці.	2
23.	Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури.	2
24.	Характеристика взаємозв'язку практичної і теоретичної діяльності.	2
25.	Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві.	2
26.	Соціальна філософія й основні підходи до розуміння суспільства	2
27.	Зміна парадигм історичної свідомості в неklasичній філософії історії.	2
28.	Індивідуальне та соціальне в людському бутті.	2
29.	Людинотворча сутність культури.	2
30.	Філософсько-світоглядні засади біоетики	2

5. Приклади контрольних питань

1. Як співвідносяться між собою поняття «культура» і «цивілізація»?
2. Що таке етноцентризм і культурний релятивізм?
3. Які основні риси постіндустріальної цивілізації ви можете назвати?
4. Чим відрізняються циклічний і лінійний час?
5. У чому полягає різниця у сприйнятті світу представниками філософії Сходу і Заходу?
6. Чим відрізняється атомізм Демокріта від атомізма Епікура?

7. Які філософські витоки теоцентризму?
8. У чому полягає механістичне бачення світу у французьких матеріалістів XVIII ст.?
9. Що таке «річ-у-собі» та «річ-для-нас»?
10. Як Ви розумієте співвідношення свідомого та несвідомого у З. Фрейда?
11. Що таке авторитарна особистість у Е.Фромма?
12. Що таке екзистенція?
13. У чому полягає сутність герменевтичної філософії?

6. Приклади комплектів тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

<i>Екзаменаційні питання</i>	
1. Багатоманіття визначень поняття філософія	
2. Криза християнського світогляду і формування антропологічного характеру філософії в епоху Відродження.	
<i>Тестові завдання різних типів</i>	
Питання 1. Яке визначення філософії є недостатньо повним?	
1	світогляд – це форма самосвідомості особистості та суспільства;
2	світогляд – це сума знань про світ;
3	світогляд – це здоровий глузд;
4	світогляд – це інтегральне духовне утворення, що спонукає до практичної дії.
Питання 2. Що є головним об'єктом східної філософії;	
(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)	
Питання 3. Антична філософія:	
1	автономна щодо інших сфер суспільного життя;
2	відкрита та доступна для всіх громадян;
3	розвивається стихійно;
4	носить сакральний характер.
Питання 4. Закінчіть вислів Тертуліана.	
«Вірую, бо»	(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)
Питання 5. Співвіднесіть метод та його тлумачення.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. дедукція; 2. абстрагування; 3. моделювання; 4. аналогія. 	<p>А) метод дослідження певних об'єктів, що передбачає відтворення їхніх властивостей на іншому об'єкті – моделі, що є аналогом оригінального об'єкта;</p> <p>Б) сходження думки у пізнанні від загального до одиничного;</p> <p>В) процес відходу від певних якостей та відносин досліджуваного явища з одночасним виділенням потрібних для дослідника властивостей;</p> <p>Г) встановлення подібності, відповідності в певних сторонах, властивостях між нетотожними об'єктами.</p>
Питання 6. У Новий час філософія є:	

1	замкненою системою знань;
2	відкритою системою знань;
3	носить сакральний характер;
4	розгалуженою системою знань.

Питання 7. Співвіднесіть філософський напрям та його представників.

1.Л.да Вінчі; 2.М.Кузанський; 3.М.Фуко; 4.Л.Лаудан;	А) натурфілософія; Б) структуралізм; В) постпозитивізм; Г) герменевтика.
--	---

Питання 8. Кому належить праця „Новий Органон” ?
(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

Питання 9. Характерними рисами філософії ХХ ст. є:

1	академічність;
2	спрямованість на абсолютне;
3	тематична розмаїтість;
4	варіативність.

Питання 10. Яка із рис не є характерною для української філософії:

1	кордоцентризм;
2	індивідуалізм;
3	екзистеційність;
4	раціоналізм.

Тестові завдання різних типів

Питання 1. Яка із рис не є характерною для української філософії:

1	кордоцентризм;
2	індивідуалізм;
3	екзистеційність;
4	раціоналізм.

Питання 2. Вставте пропущене слово у вислів Геракліта.

«Усе ..., усе змінюється»	(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)
---------------------------	--

Питання 3. Співвіднесіть автора та його роботу.

1. П.Тяр де Шарден; 2. Л.Вітгінштейн; 3. З.Фрейд; 4. М.Бердяєв.	А) Самопізнання; Б) Феномен людини; В) Буття і час; Г) Логіко-філософський трактат; Д) Я та Воно;
--	---

Питання 4. Кому належить праця «Похвала глупоті»

(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)
--

Питання 5. Співвіднесіть автора та його концепцію.

1. Декарт; 2. Ф.Бекон; 3. Г.Лейбніц; 4. Б.Спіноза; 5. Дж.Локк.	А) вчення про монади; Б) ідея свідомості як «чистої дошки»; В) ідея про субстанцію як причину самої себе; Г) індуктивний метод; Д) існувати, значить бути сприйнятим; Е) перший принцип філософія «я мислю, отже я існую».
--	---

Питання 6. Філософські системи Стародавнього Сходу мають:

1	релігійний характер;
2	науковий характер;
3	міфологічний характер;

4	атеїстичний характер.
Питання 7. Хто став першим філософом Стародавньої Греції?	
(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)	
Питання 8. Співвіднесіть поняття та його тлумачення.	
1. сенсуалізм; 2. догматизм; 3. гносеологія; 4. агностицизм.	А) джерелом пізнання є апріорні категорії розсудку; Б) істина – це результат процесу пізнання; В) розуміння істини як вірної собі завжди і у всіх умовах; Г) заперечення можливості достовірного пізнання сутності світу; Д) почуття є головною умовою достовірності пізнання; Е) джерелом пізнання є досвід; Є) теорія пізнання
Питання 9. В епоху Відродження:	
1	античні мотиви витісняють християнські;
2	античні і християнські мотиви взаємодіють;
3	античні мотиви повністю забуті;
4	християнський світогляд занепадає.
Питання 10. Хто заснував конвенціональну теорію істини?	
(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)	

7. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, полеміка.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, дискусії, диспути, проведення семінарських занять під керівництвом викладача, презентації.

8. Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль - опитування

Тематичний контроль – написання тематичних тестових та модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль - екзамен

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 26.04.2023 р. протокол № 8.

Оцінка національна	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 - 89
Задовільно	ЗАДОВІЛЬНО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 - 73
Незадовільно	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку) необхідна серйозна подальша робота	01 - 59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Рдис**(до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Рнр**(до 70 балів): **Рдис** = **Рнр** + **Рат***

10. Методичне забезпечення

1. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М. К.: Вид. центр НУБіП України, 2019. 24 с.
2. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Посібник. К.: Академвидав, 2007.
3. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України денної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: «Сomp&сору», 2020.
4. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Філософія: навчально-методичний посібник. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2019.
5. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: Вид. центр НУБіП України, 2016. 24 с. Культенко В.П., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та ін., К.: «Сomp&Сору», 2014. 112 с.

11. Рекомендована література

- основна

1. Горьський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. К.: Наук. думка, 1996. 285с.
2. Кульчинський О. Основи філософії і філософських наук. Мюнхен –Львів, 1995. 164с
3. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К.: Академія, 2007. 576с.
4. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. 224 с.
5. Філософія. Курс лекцій. К.: Либідь, 1991. 456с.
6. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник. К.: Аграрна Наука, 2008. 200с.
7. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
8. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
9. Філософія: Навчальний посібник. / За ред. І.Ф.Надольного. К., 2002.
10. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник для студентів і аспірантів. К., 2008.
11. Шаповал В.Ф. Основи філософії. К., 2008.
12. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. К.: Видавничий центр НАУ, 2014. 45 с.
13. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.

- допоміжна

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія К., 2006.
2. Барулін В.С. Соціальна філософія. – К., 2003.

3. Історія філософії України. Підручник./М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін К., 2004.
4. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник./Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. К., 2013.
5. Людина і довкілля: у 2 кн./Упорядн., автор вступних розділів, біогр. Довідок та коментарів В.С.Крисаченко. К., 2005.
6. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. К., 2015.
7. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. К., 2011.
8. Філософія: Підручник/Керів. авторського колективу І.В.Бичко. К., 2001.
9. Філософія: Навчальний посібник/За ред. І.Ф.Надольного. К., 2007.
10. Хрестоматія з філософії: Навчальний посібник. К., 2008.
11. Філософський енциклопедичний словник. К., 2012.

12. Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал НУБіП України. Електронний навчальний курс «Філософія (ЕФ)» <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=276>
2. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>
3. [Електронна бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України eNULESIR.](#)
4. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
5. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
6. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

Опис навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань, спеціальність		
Освітній ступінь	Перший рівень вищої освіти	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Освітня програма	Фінанси і кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	120
Кількість кредитів ECTS	4	5
Кількість змістових модулів	4	4
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	30 год.	6
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6
Самостійна робота	60	108
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	